

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY

2. Czas powstania

1305 r.; XX w.

3. Miejscowość

OBORNIKI ŚLĄSKIE

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR MIASTA

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Oborniki Śląskie

6. Współrzędne geograficzne

51°17'55"N 16°54'06"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

8. Stan zachowania

2

rysunek w skali 1:5 000 w załączniku nr 1

 granica historycznego układu urbanistycznego

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1305 r. Obora, 1382 r. Obirnig, 1785 r. Obermigk Nieder i Ober

Historia wsi:

Pierwsze wzmianki pochodzą z księgi uposażenia biskupstwa wrocławskiego, jako wieś jemu płacąca dziesięcinę. Już w 1382 r. wymienia się ją jednak jako dobra klasztoru cysterek w Trzebnicy. Już wtedy wieś wyznaczał układ skupiony wokół dwóch folwarków połączonych drogą osi wschód-zachód. Nie ma natomiast wzmianek nt rozwoju wsi aż do XVIII w. W 1506 r. za właściciela wymienia się Löbela, następnie w 1510 r. Peter von Koslig, w 1580 r. Georg von Razbar, w 1610 ród von Engelhard, w 1635 r. Friedrich von Dobschütz, 16641 r. George Abraham i George Sigmund von Razbar, 1670 r. Adam Heinrich von Reisewitz, w 1720 r. ród von Festenberg, w 1743 r. rodzina von Koschenbar a od 1757 r. do co najmniej 1785 r. rodzina Schaubertów, z Karłem Gottliebem jako pierwszym właścicielem posiadłości. W części górnej i dolnej znajdowały się wówczas dwie siedziby pańskie oraz 2 folwarki. Wieś zamieszkuje 312 osób wyznania ewangelickiego, ponadto wymienia się 4 chłopów, 40 zagrodników i 4 chałupników. Rozwój wsi przypada na rok 1835 r. kiedy to odkrywano są własności lecznicze wód, wykorzystujących szczawy żelaziste. Karl Wolfgang Schaubert otwiera wówczas pierwszy zakład w zalesionej, północnej części miasta na górze zwanej Sitten Wald. W miejscowości w 1845 r. wśród dóbr wymienia się kościół ewangelicki i szkołę, browar, gorzelnię, 9 zakładów rzemieślniczych. W 1856 r. w południowo-zachodniej części wsi wybudowano dworzec, łączący kolej z Poznania do Wrocławia, jednocześnie wyznaczając kierunek rozwoju wsi. W latach 60. Powstaje również jedno z pierwszych założeń uzdrowiskowych przy ul. Trzebnickiej 43, w roku 1880 r. wzdłuż tej samej ulicy założony zostaje zakład na kształt ośrodka zdrowia psychicznego. Na przełomie wieków sanatorium przy obecnej ul. 1 Maja. Na koniec XIX w. datuje się nasadzenia alejowe wzdłuż głównych ulic. W latach 70. powstaje urząd pocztowy przy budynku dworca. Zakładane są wówczas parki sanatoryjne oraz park przy willi Schaubertów. W 1906 r. założone zostaje sanatorium na wzgórzu Freidrichschöhe, na północ od uzdrowiska Felicienquelle, natomiast w 1913 r. sanatorium chorób płucnych w lesie sosnowym w miejscu dawnej cegielni (przy obecnej ul. Dunikowskiego). Miejscowość przeżywała rozkwit od momentu epidemii cholery we Wrocławiu w II poł. XIX w., stając się turystycznym i uzdrowiskowym kurortem dla mieszkańców Wrocławia. W tym czasie parcele wzdłuż równoległych ulic, łączących dawne folwarki ulegały dalszym podziałom, a odnogi północne i przede wszystkim zachodnie stawały się zabudowywane przez wille i pensjonaty, otoczone sadami i lasami. Krajobraz wkomponowany był w uwarunkowania terenu, czyli wzniesienia i zalesienie.

Kościół

Pośrednia wzmianka o parafii mówi wymienia proboszcza Martinusa z Obornik w 1403 r., prawdopodobnie kościół został wzniesiony w II poł. XIV w. W 1545 r. kościół katolicki przejęty zostaje przez protestantów. W . 1623 r. na miejscu małej, drewnianej świątyni, powstaje kościół mурowany. Znajduje się on na tyłach dworu (ul. Skłodowskiej-Curie). W 1726 r. zostaje znacznie rozbudowany na potrzeby parafii. Na początku XX w. stan techniczny nie pozwalała na dalsze użytkowanie, następuje kwesta na rzecz budowy nowej świątyni. Za projekt odpowiedzialni Richard Gaze i Alfred Böttcher. W 1907 r. powstaje kościół łączący style neoromański i neogotycki. Na początku XIX w. wzrasta procent katolików, co powoduje budowę szkoły i kaplicy, a z czasem uzyskanie pozwolenia na budowę kościoła z uwagi na znaczny odsetek wierzących. W 1898 r. rozpoczyna się budowa świątyni w stylu neogotyckim, projektu Alexisa Langerera, kościół od 1901 r. zaczyna funkcjonować autonomicznie, a w 1920 r. powstaje samodzielna parafia.

c.d. w załączniku nr 2

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Październik 2022 r.

Marta Koranyi